

Behovsbedömning

**Rankhus etapp 1 (del av Ekhammar 4:268 m. fl.) i Upplands-Bro kommun
och Stockholms län (detaljplanenummer 1503)
2017-11-06**

Version 1 - 2015-12-18

Detta dokument och tillika verktyg för genomförande av behovsbedömning är framtaget av Ekerö kommun (projektledare) tillsammans med Upplands-Bro och Järfälla kommuner under år 2015. Projektet har finansierats av Boverket genom regeringsuppdraget PBL Kompetens. Syftet med regeringsuppdraget är att skapa en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (PBL) i hela Sverige. Verktyget är anpassat för kunna användas av fler kommuner och är fri att använda och förändra.

Introduktion

Syftet med reglerna kring miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planarbetet för att främja hållbar utveckling (6 kap. 11-18 §§). För att uppnå detta är det av stor vikt att behovsbedömningen genomförs tidigt i planprocessen. I takt med att nytt underlag framkommer bör bedömningen uppdateras, vilket även innebär att tidigare ställningstagande kring betydande miljöpåverkan kan behöva revideras. Hur behovsbedömning och miljöbedömning bäst genomförs beskrivs i Boverkets (2006) och Naturvårdsverkets (2009) vägledning för miljöbedömning av planer.

Det finns inget krav på att en behovsbedömning ska genomföras redan vid upprättande av planprogram, eftersom planprogram inte krävs enligt lag (se 5 kap. 10 § PBL och 6 kap. 11 § MB). Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd bör en behovsbedömning genomföras så snart det är möjligt (NFS 2009:1). Rekommendationen är därför att ändå påbörja arbetet med behovsbedömning redan under detta skede i planarbetet (Boverket 2006, s.21). I ett planprogram anges planens utgångspunkter och mål. I detta skede bör behovsbedömningen därför främst användas för att identifiera viktiga miljöaspekter för det vidare detaljplanarbetet.

Verktyget består av sju checklistor. Den första checklistan behandlar särskilda bestämmelser, vilket omfattar om det gäller undantag eller krav på att genomföra miljöbedömning. De efterföljande fem checklistorna utgör kärnan i verktyget och är tematiskt indelade i miljöaspekterna *kulturvärden*, *naturvärden*, *sociala värden*, *materiella värden* och *risker för människors hälsa eller för miljön*. I dessa checklistor ska platsens känslighet och nuvarande förhållanden först beskrivas, för att sedan redogöra för hur planen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli.

Det räcker med att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan för en miljöaspekt för att så ska anses vara fallet och miljöbedömning ska inledas (NFS 2009:1). En fullständig genomgång av alla checklistor bör ändå göras för att klargöra på vilka grunder planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En fullständig genomgång är även värdefull om det senare visar sig att den först utpekade aspekten inte längre kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En väl utförd och dokumenterad behovsbedömning är också en bra utgångspunkt för avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen. Behovsbedömningen har även ett värde för arbetet med planbeskrivningen även om det inte krävs en miljöbedömning.

I den sista checklistan, *Sammanvägd bedömning*, sammanställs ställningstagandena från de tidigare ifyllda checklistorna. Syftet är att få en helhetssyn och just kunna göra en sammanvägd bedömning av inringade aspekter. Den senare delen av checklistan hanterar omfattningen av påverkan och behöver inte fyllas i om det redan har fastslagits att planen medför betydande miljöpåverkan (Boverket 2006, s.19). Råder det fortfarande oklarheter om planens påverkan är betydande kan denna del användas som ett stöd för ställningstagandet. Detta ställningstagande ska avslutningsvis motiveras. Sist i dokumentet beskrivs hanteringen av behovsbedömningen i avsnittet som är benämnt *Hantering*.

Betydande miljöpåverkan

Vid bedömning av betydande miljöpåverkan är det skillnaden mellan den miljöpåverkan som genomförandet av detaljplanen medför och den miljöpåverkan som blir följd av om detaljplanen inte genomförs, som är i fokus (Naturvårdsverket 2009, s.36). Det står inte entydigt definierat i lagstiftningen eller förarbeten hur stor påverkan ska vara för att den ska antas vara betydande (Naturvårdsverket 2009, s.35). Skälet till detta är sannolikt att det är platsens känslighet och storleken på störningen som avgör om påverkan blir betydande eller inte.

Ju större sannolikheten är för att en viss typ av miljöpåverkan ska inträffa, desto större är risken för att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan (Boverket 2006, s.20). Likaså ökar risken om varaktigheten blir lång eller om påverkan förväntas uppkomma ofta. Är området särskilt värdefullt eller känsligt eller om det är svårt att avhjälpa negativ påverkan ökar också risken för betydande påverkan.

Kriterierna för bedömning av miljöpåverkan innehåller framför allt negativa aspekter men även positiva aspekter ska beaktas (Boverket 2006, s.18). Det är dock den negativa påverkan som är utslagsgivande vid ställningstagandet om betydande miljöpåverkan. Osäkerhet om vilken påverkan planens genomförande kan få, bör hanteras som en risk för betydande miljöpåverkan. En positiv påverkan av en aspekt kan inte vägas mot en negativ påverkan av en annan (Boverkets 2006, s.18).

Särskilda bestämmelser			
4 kap. 35 § PBL	Undantag från miljöbedömning: En särskild mkb för detaljplaner med <i>standardförfarande</i> behöver inte upprättas om planen enbart gäller något av nedan nämnda ärenden, och mkb:n i detta ärende är aktuell och tillräcklig.	Undantag	
		Ja	Nej
5 kap. 7 a § PBL	Gäller detaljplanen enbart en verksamhet som tillståndsprövas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § MB (A- eller B-verksamhet), och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig?		X
	Gäller detaljplanen enbart en åtgärd som prövas genom fastställande av en vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig för detaljplanen?		X
Kommentar			
4 § mkb-förordningen	Krav på miljöbedömning: En detaljplan ska antas medföra betydande miljöpåverkan om genomförandet kan antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 §.	Krav	
		Ja	Nej
7 kap. 27 & 28 a §§ MB	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett <i>betydande sätt</i> kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt fågeldirektivet (2009/147/EG) och därmed kräver tillstånd (<i>Skyddad natur</i>)?		X
	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett <i>betydande sätt</i> kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och därmed kräver tillstånd (<i>Skyddad natur</i>)?		X
Kommentar			

Kulturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till kulturvärden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom kulturmiljöer.

Beskriv förekomsten av kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Biologiskt kulturarv ([Information](#))
- Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer
- Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden)
- Immateriella företeelser (till exempel ortnamn eller berättelser som är knutna till platsen)
- Kulturvärden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskrivning	<p>Det finns ett antal kända fornlämningar i form av gravfält och bosättningar. Med tanke på att det finns höjder i området som överstiger 30 meter kan det behövas en inventering gällande fler möjliga fornlämningar.</p> <p>Jugendvilla i italiensk stil, som inte direkt påverkas av planen men kan komma att påverkas indirekt och även längre fram av nästa etapp i projektet.</p> <p>Äppelodlingar kring Rankhus torp, samt värdefull landskapsbild med åker- och betesmark.</p>
--------------------	---

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade kulturvärdet.

- Statliga byggnadsminnen enligt [3 kap. KML \(SFS 2013:558; BeBR; Förteckning; Vägledning\)](#)
- Kyrkliga kulturminnen enligt [4 kap. KML \(BeBR; Vägledning\)](#)
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden) enligt [2 kap. KML \(Fornsök; Vägledning; Lista med lämningstyper\)](#)
- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB \(SFS 1987:938; Skyddad natur\)](#)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur\)](#)
- Landskapsbildskyddsområde ([Information; Skyddad natur](#))
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt [4 kap. 2 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Världsarv ([Information](#))

Beskrivning	<p>Det finns ett antal kända fornlämningar i form av gravfält och bosättningar. Kommunvapnets symbol - Ekhammarsgubben är funnen nära området (inför byggnation av motorvägen). Fornlämningarna beskrivs i separata arkeologiska utredningar från Länsstyrelsen (2015-11-24, beteckning 43112-33244-2015 och 2016-05-16, beteckning 43111-14822-2016.)</p>
--------------------	--

Planens påverkan		
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna kulturvärdena.		
Beskrivning	<p>Planens genomförande medför exploatering i direkt närhet till kända fornminnen. Dessa ska skyddas med bestämmelser i detaljplan, och området ämnas ytterligare att tillgängliggöras.</p> <p>Skyddsavstånd till fornminnen och kulturvärden är ej fastställt vilket behöver utredas.</p> <p>Den stora mängden nya hårdgjorda ytor som planens genomförande innebär, kan medföra påverkan på fyndplatser med dagvattenavrinning.</p> <p>Ingen direkt påverkan på kulturhistoriskt värdefulla byggnader.</p>	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?		Ja
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på kulturvärden?		Ja
Kommentar	Hur stor påverkan kan komma att bli är dock oklart vilket leder till bedömningen att det måste antas kunna bli betydande påverkan. Det handlar om skyddsavstånd, positiv eller negativ påverkan genom tillgängliggörande av fornminnen och förändrad landskapsbild. Lokal eller regional dignitet av fornlämningarna /kulturmiljön bör utredas med tanke på fyndet av Ekhammarsgubben.	
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: Bilaga 2: 1 d och 2 c samt 3 a-b, d-e Bilaga 4: 2 a, c, e-g Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs: Bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv, landskap		
Naturvärden		
I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till naturvärden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom ekologi.		
Beskriv förekomsten av naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.		
Värdefulla naturtyper eller spridningssamband mellan dessa:		
☐ Naturtyper enligt habitatdirektivet (Lista över naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 ; Arter & naturtyper i habitatdirektivet ; Skyddad natur)		
☐ Områden enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller objekt med högt naturvärde (Skogens pärlor ; Skyddad natur)		
☐ Områden enligt Naturvårdsverkets myrskyddsplan eller nationalparksplan (Skyddad natur)		
☐ Områden enligt ängs- och betesmarksinventeringen (Skyddad natur)		
☐ Värdefulla vatten i enlighet med Levande sjöar och vattendrag (Information: Skyddad natur)		

- Viktiga spridningssamband mellan de naturtyper som förekommer

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa:

- Värdefulla fågelarter ([I Sverige regelbundet förekommande fågelarter \[från bilaga 1 i Fågeldirektivet\]](#) för vilka Särskilda skyddsområden skall avsättas)
- Värdefulla växt-, djur-, eller svamparter ([Lista över arter i habitatdirektivets bilaga 2 som förekommer i Sverige; Arter & naturtyper i habitatdirektivet – Bevarandestatus i Sverige](#))
- Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter ([4-9 §§ Artskyddsförordningen](#))
- Fortplantningsområden eller viloplats för fridlysta djur ([4 § Artskyddsförordningen Nyckelbegrepp samt fortplantnings- vilo- och övervintringsområden](#))
- Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter ([ArtDatabanken](#))
- Viktiga spridningssamband för de arter som förekommer

Beskrivning

Enligt artportalen (2016-11-01) och naturvärdesinventeringen från 2010 finns fridlysta orkidéer och rödlistade växter och svampar. Det finns behov av att noggrannare undersöka området genom en uppdaterad naturvärdesinventering och kontroll av fynd registrerade i artportalen. Det behövs också göras en spridningssambandsanalys över hela Rankhusområdet för att veta vilka samband och biotoper som är viktiga för denna etapp. Efter analysen är gjord kan det bli aktuellt med rubriken viktiga spridningssamband för arter också som nu inte är förkryssad.

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade naturvärdet.

- Nationalpark enligt [7 kap. 2 § MB \(SFS 1987:938; Skyddad natur\)](#)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt [7 kap. 4 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Kulturresevat enligt [7 kap. 9 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Naturminne enligt [7 kap. 10 § MB \(SFS 1998:1252; Skyddad natur\)](#)
- Natura 2000 enligt [7 kap. 27 § MB \(Förteckning över områden; Skyddad natur\)](#)
- Biotopskyddsområde enligt [7 kap. 11 § MB](#); övrigt och skogligt biotopskydd i [Skyddad natur](#)
- Generellt biotopskydd enligt [7 kap. 11 § MB](#), förteckning i [SFS 1998:1252 bilaga 1](#))
- Djur- och växtskyddsområde enligt [7 kap. 12 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Strandskyddsområde enligt [7 kap. 13-18 §§ MB](#)
- Naturvårdsavtal enligt [7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur](#))
- Stora opåverkade områden enligt [3 kap 2 § MB](#) (ska redovisas i översiktsplan)
- Ekologiskt känsliga områden enligt [3 kap 3 § MB \(Information; ska redovisas i översiktsplan\)](#)
- Landskapsbildskyddsområde ([Information; Skyddad natur](#))
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt [3 kap. 6 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt [4 kap. 2 § MB \(Skyddad natur\)](#)
- Världsarv ([Information](#))

- Biosfärsområden ([Information](#); [Skyddad natur](#))
- Våtmarksområden enligt ramsarkonventionen ([Information](#); RAMSAR-områden i [Skyddad natur](#))
- Skyddade marina områden enligt OSPAR ([Information](#); [Skyddad natur](#))
- Skyddade marina områden enligt HELCOM ([Information](#); BSPA-områden i [Skyddad natur](#))

Beskrivning	Mälaren med öar och strandområden omfattas av de särskilda hushållningsbestämmelserna i 1, 2 och 4 §§ 4 kap. MB. Detta område med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, är i sin helhet av riksintresse. Bestämmelserna i 4 kap. MB utgör dock inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter (enligt (enligt 4 kap. 1§ stycke 2.)). Längs Ryssgravens strand råder generellt strandskydd på 100 meter både på land och i vatten.
--------------------	---

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna naturvärdena.

Beskrivning	<p>Det är på det stora hela osäkert hur den sammantagna påverkan på dem nämnda förekomsterna kommer se ut. Det som är helt säkert är att den påverkan som blir är irreversibel, i och med den stora mängd oexploaterad skogsmark som tas i anspråk.</p> <p>Riksintresset Mälarens öar och stränder påverkas påtagligt då det går ca 700 meter upp på land. Strandskyddet på 100 meter påverkas marginellt av exploatering, gentemot dagens läge. Små intrång i strandskyddet föreslås i planen, i form av bebyggelse och hårdgjorda ytor. En strandpromenad, framförallt i form av träspång föreslås längs stranden, denna spång bidrar dock framförallt positivt till allmänhetens tillgång till stranden då delar av vattenlinjen är oåtkomlig idag med branta klippor och höga fall (den är dock åtkomlig i dagsläget för klättrare). I övrigt föreslås den största delen av de 100 meter från strandlinjen som omfattas av strandskydd, bevaras, för växter och djurliv, så väl som för friluftsliv.</p> <p>En ökad tillgänglighet och fler boende nära kan innebära ökat slitage på naturmarken. Då terrängen är brant och bitvis otillgänglig så kan man här räkna med att stigarna kommer att nyttjas i stor utsträckning och på så sätt minimera slitaget vid sidan av stigsystemet.</p> <p>Förekomster av hotade arter, så väl djur som växter kan komma att lida stor påverkan, på grund av ny exploatering vilket behöver utredas och hanteras i den fortsatta detaljplaneprocessen. Med en ny uppdaterad naturvärdesinventering kan en exploatering undvika kända naturmiljöer med hotade arter.</p>
--------------------	--

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?

Ja

Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på naturvärden?		Ja
Kommentar	Med tanke på framförallt den stora mängd orörd natur som tas i anspråk för bebyggelse kan planens genomförande antas medföra betydande miljöpåverkan. Den stora mängd förekomster av naturvärden som finns inom planområdet, gör också bara på grund av antalet att man bör anta att betydande miljöpåverkan kan komma av planens genomförande. Dessa bör därför undersökas, både separat men också den sammantagna påverkan som kan förekomma.	
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: Bilaga 2: 1 d och 2 c samt 3 a-b, d-e Bilaga 4: 2 a, c, e-g Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs: Biologisk mångfald, djurliv, växtliv, mark, vatten, landskap		

Sociala värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till sociala värden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom exempelvis friluftsliv, rekreation, parker, grönområden och näringsliv.

Beskriv förekomsten av sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse (tätorts- eller bostadsnära natur) (2 kap. 7 § PBL)
- Lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse (2 kap. 7 § PBL), t.ex. badplatser, skidbackar, lekplatser, ridstigar, cykelleder, skidspår, motionsspår, vandringsleder, jakt och fiske, orientering, skogsmulle, scouting och klättring.
- Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utevistelse (8 kap. 9 § PBL)
- Tysta områden
- Turistdestinationer
- Mötesplatser
- Sociala värden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskrivning

Rankhusskogen är i sig ett socialt värde för friluftslivet, och boende i Kungsängen och Brunna

Turistdestination: Rankhusklippan vid Ryssgraven är unik i regionen med cirka 50 talet klätterleder och ett stort antal besökare. Som mest kan det vara 30-40 klättrare på plats samtidigt.

Historik med badplats i Ryssgraven.

Vikingaslingan – plogad skridskoled.

Naturreservatet Stäketskogen och ett vägmuseum vid Dalkarlsbacken. Södra Stäksön är riksintresse för naturvård och kulturmiljö.

Upplands-Broleden, passerar på Enköpingsvägen vid sydöstra hörnet under bron.

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade sociala värdet.

- Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB (SFS 1987:938; Skyddad natur)
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- Kulturresevat enligt 7 kap. 9 § MB (SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- Strandskyddsområde enligt 7 kap. 13-18 §§ MB
- Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB; Information; Riktlinjer naturvårdsverket; Skyddad natur)
- Stora opåverkade områden enligt 3 kap 2 § MB (ska redovisas i översiktsplan)
- Landskapsbildskyddsområde (Information; Skyddad natur)
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Skyddad natur)
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 2 § MB (Skyddad natur)
- Världsarv (Information)

Biosfärsområden ([Information](#); [Skyddad natur](#))

Beskrivning Strandskyddsområdet används av det rörliga friluftslivet. Här går människor för att uppleva vyerna över Mälaren och plocka bär och svamp. Många tar också sina dagliga turer i området med sina hundar. Rankhusklippan som också ligger inom strandskyddsområdet.

Riksintresseområdet för Mälarens öar och stränder innefattar även planområdet.

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna sociala värdena.

Beskrivning Påverkan blir stor för det rörliga friluftslivet som idag upplever Rankhusskogen som en rekreativ resurs från deras perspektiv – promenader, svamp- och bärplockning mm. Upplevelsen av ett stort opåverkat skogsområde försvinner och effekten är irreversibel. Påverkan på klättringen behöver också utredas med tanke på en föreslagen strandpromenad. Om en brygga ska anläggas så bör det vara minst 4 m fritt avstånd från berget, då säkerheten för gående såväl som klättrare annars kan bli lidande. Bostadsbebyggelse bör inte heller planeras för nära klippan, då klättringen då kan upplevas störande vilket försvårar möjligheterna till klättring.

Vikingaslingan och tävlingen Vikingarännet borde påverkas positivt med en strandpromenad längs Rankhusklippan om den utformas så att skridskoåkarna kan nå den från isen.

Upplands-Broleden går på gränsen av planområdet och fler människor får tillgång till den regionala vandringsleden i och med en exploatering i Rankhus. Det samma gäller för Stäketskogens naturreservat och vägmuseet vid Dalkarlsbacken. Södra Stäksön är riksintresse för naturvård pga sina många de Geer-moräner. Området är också riksintresse för kulturmiljövård för sitt herrgårdslandskap, ärkebiskopsborgen och farleden.

Under byggskedet kan påverkan också bli stor genom att tillgången till området blir begränsad.

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?

Ja

Kan planen antas medföra *betydande* påverkan på sociala värden?

Ja

Kommentar Påverkan blir stor för det befintliga rörliga friluftslivet då den stora oexploaterade skogen tas i anspråk.

Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar:

Bilaga 2: 1 d och 2 a, c samt 3 a-b, d-e

Bilaga 4: 2 a, c, e-g

**Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs:
Befolkning, landskap**

Materiella värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till materiella värden. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom exempelvis miljö, näringsliv och trafik.

Beskriv förekomsten av materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Naturreсурter med högre förnyelseförmåga:

- Skog (skogsbruk)
- Fiske (vilt och odling)
- Mark till rennäring
- Ängs- och betesmark (jordbruk)
- Vilda växter och djur (t.ex. bär och fisk)
- Energiresurser (t.ex. vattendrag, vind, sol)
- Färskvatten (ytvattenförekomster)

Naturreсурter med ingen/låg förnyelseförmåga:

- Åkermark (även plöjbar betesmark, jordbruk)
- Mineraler, bergarter, jordarter
- Energiresurser (t.ex. torv, kol)
- Färskvatten (grundvattenförekomster)
- Övriga geologiska resurser (t.ex. landformer, och fossil)

Övriga materiella värden:

- Rekreation, idrott, friluftsliv och turism (större anläggningar)
- Energiförsörjning (t.ex. anläggningar för energiproduktion, elnät [stamnät, regionnät, lokalt elnät, transformator- och kopplingsstationer, utlandskopplingar], ledningsnät för fjärrvärme och fjärrkyla, gasledningsnät, drivmedelstationer för båt och bil)
- Hälso- och sjukvård (t.ex. sjukvård, apotek, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre)
- Information och kommunikation (t.ex. telefoni, internet, radiokommunikation)
- Vatten och avlopp (t.ex. reningsverk och ledningsnät för vatten- och avloppsvatten, reservoar, brandpost, tryckstegrings- och pumpstationer, tömningsstationer för båt)
- Renhållning (t.ex. deponier, återvinningscentraler och återvinningsstationer)
- Skydd och säkerhet (t.ex. domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll)
- Transporter (t.ex. bil-, järn-, gång- och cykelväg, flygplats, hållplatser och stationer, färjelägen, hamn, bro, omlastningspunkter, parkering för bil och cykel)

Beskrivning

Jakträttigheter finns, förmodligen inga fiskerätter men måste kollas upp. Vattnet är outrett en fastighetsutredning behövs.

Åkermarken som avses är Gröna dalen.

Bra om riskavstånd till farligt gods, tas med eftersom man tekniskt sett räknar även med av- och påfarter, vilket blir problematiskt med trafikplatsen vilket berörs i riskutredning.

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade materiella värdet.

- Miljöskyddsområde (7 kap. 19-20 §§ MB; Okänt om miljöskyddsområden förekommer)
- Vattenskyddsområde (7 kap. 21- 22 §§ MB; SFS 1998:1252; Skyddad natur)
- Jord- och skogsbruk (3 kap 4 § MB)

- Riksintresse för rennäring, yrkesfiske eller odling av akvatiska djur och växter (3 kap 5 § MB)
- Riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material (3 kap 7 § MB)
- Riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering (3 kap 8 § MB)
- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 8 § MB)

Beskrivning		
Planens påverkan		
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna materiella värdena.		
Beskrivning	<i>Stora områden skog som idag delvis används till skogsbruk tas i anspråk för exploatering vilket både har påverkan på skogsbruket på kort sikt genom minskad bruksmark, men också på lång sikt då denna yta irreversibelt tas i anspråk för bebyggelse.</i>	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Ja	
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på materiella värden?	ja	
Kommentar	<i>Den skog som i dag aktivt brukas som tas i anspråk är inte en stor del av det totala skogsområdet och ej heller en stor del av detaljplaneområdet, men tas icke desto mindre i direkt anspråk för bebyggelse och påverkas däremot stort av den ändrade markanvändningen</i>	
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: Bilaga 2: 1 c-d och 2 a-c samt 3 a-b, d-e Bilaga 4: 2 a, c, e, g Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs: Bebyggelse, mark, vatten, materiella tillgångar		

Risker för människors hälsa eller för miljön

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till risker för människors hälsa eller för miljön. Checklistan bör utvecklas av eller tillsammans med sakkunnig inom miljö- och hälsoskydd.

Beskriv risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Extrema naturhändelser (t.ex. stormar, höga vattenstånd, översvämning, ras och skred, torka, värmebölja, lavin, erosion, jordbävning, epidemier, extrem kyla)
- Olyckor (t.ex. farliga anläggningar, farligt gods, brand, trafikolycka inkl. tåg- och flygolycka)
- Verksamheter eller störningar som medför risk för omgivningen (t.ex. buller, vibrationer, ljus, lukt, damm, sot, luftföroreningar inklusive allergiframkallande ämnen, utsläpp till vatten, markföroreningar)
- Inomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, fukt, temperatur, radon, strålning, elektromagnetiska fält)
- Vattenbrist, tele- eller elavbrott, fjärrvärmebortfall, IT-bortfall, transportstörning, drivmedelsbrist
- Klimatfaktorer (t.ex. lokalklimat, skuggning)

Beskrivning

Redogör för de miljö kvalitetsnormer som inte följs eller riskerar att inte följas i de områden som kan antas påverkas av planen.

- Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft ([SFS 2010:477](#); [Information](#); [Beslutade eller föreslagna åtgärdsprogram](#); [Överskridanden av miljö kvalitetsnormerna 2014](#))
- Miljö kvalitetsnorm för buller ([SFS 2004:675](#); [Åtgärdsprogram för omgivningsbuller](#); [Trafikverkets åtgärdsprogram enligt förordning om omgivningsbuller](#))
- Miljö kvalitetsnorm för kvantitativ status för grundvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassn.)
- Miljö kvalitetsnorm för kemisk status för grundvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassning)
- Miljö kvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassning)
- Miljö kvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten ([SFS 2004:660](#); [VISS](#), se statusklassning)
- Miljö kvalitetsnormer för havsmiljö ([SFS 2010:1341](#); [HVMFS 2012:18](#); [HVMFS 2012:18](#); statusklassning kommer att finnas i åtgärdsprogram för havsmiljön som fastställs 2016.)

Beskrivning

Utredning för luft och buller finns, dessa visar på att framförallt för buller krävs vissa åtgärder för att säkra goda ljudmiljöer. Vilka åtgärder som krävs syns i utredningsrapporten.

Enligt VISS 2016-11-07 (www.viss.lansstyrelsen.se) gällande den ekologiska statusen uppnår inte vattenförekomsten Mälaren – Skarven god status och har föreslagits måttlig status (arbetsmaterial 2015-08-16). När det gäller den kemiska statusen (arbetsmaterial 2015-08-16) föreslås inte god status pga kvicksilver och PBDE.

Enligt uppgifter från kommunens beslutade vattenplan för Mälaren-Skarven är vattenförekomsten av intresse som framtida reservvattentäkt för Storstockholm i händelse av att de befintliga täkterna slås ut (Rapport nr 6 VAS-rådet 2009).

Planens påverkan	
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna riskerna för människors hälsa och för miljön.	
Beskrivning	Vid en exploatering av denna omfattning är det mycket viktigt att ta hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten då de inte får försämrats enligt vattendirektivet. Omfattningen av hårdgjorda ytor ställer höga krav på dagvattenhanteringen. Dessutom kan vattnet påverkas av näringsämnen när den trädbevuxna marken blir avskogad.
Bedömning av påverkan	
Kan planen antas medföra risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja
Kommentar	<i>En exploatering i den storlek som föreslås i planen kan, baserat bara på den trafik som kan väntas alstras av området, medföra betydande påverkan på människors hälsa och miljö, vilket måste beskrivas.</i>
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: Bilaga 2: 1 d-f och 2 a, c samt 3 a-b, d-e Bilaga 4: 2 a, c-g Miljöaspekter i 6 kap. 12 § p 6 MB som berörs: Människors hälsa, mark, vatten, luft, klimatfaktorer	

Sammanvägd bedömning		
Särskilda bestämmelser		
Gäller undantag från att genomföra miljöbedömning?		Nej
Gäller krav på att genomföra miljöbedömning?	Ja	
Betydande miljöpåverkan		
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på kulturvärden?	Ja	
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på naturvärden?	Ja	
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på sociala värden?	Ja	
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på materiella värden?	Ja	
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	
Bedömning		
Påverkans totaleffekt		
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	
Bedömning		
Är det fortfarande oklart om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan bör omfattningen av planens påverkan fastställas som stöd för det slutliga ställningstagandet.		
Kan möjliga effekter till följd av planen föranleda att allmänhetens behov av information är betydande?		
Beskrivning		
Planens karaktäristiska egenskaper måste beaktas, särskilt planens omfattning.		
Beskrivning		
Planens karaktäristiska egenskaper ska beaktas, särskilt planens förening med andra planer?		

Beskrivning	<i>Detaljplanen stämmer i stort överens med Översiktsplanen och andra planer i kommunen. Det som förändrats i jämförelse med det som föreslås i översiktsplanen är att ett mindre område verksamheter omvandlats till bostäder.</i>
I vilken utsträckning har planen betydelse för andra planers miljöpåverkan?	
Beskrivning	<i>Planen är en del av ett stort avrinningsområde, i Kungsängens tätort, och ligger i dagsläget längst uppströms av alla planer i tätorten. Det innebär att dagvattenhanteringen i detaljplanen kan om den inte fungerar som den ska påverka andra planer nedströms i avrinningsområdet.</i>
I vilken utsträckning har planen betydelse för genomförande av gemenskapens miljölagstiftning?	
Beskrivning	<i>Planen har goda förutsättningar inte påverka regionens gemensamma miljömål och inga skyddade områden påverkas direkt av planensgenomförande. I det fall att, framförallt dagvattenhanteringen inte hanteras korrekt kan dock indirektpåverkan ske och detta måste beskrivas.</i>
Motiverat ställningstagande	
<p>Upplands-Bro kommun konstaterar att genomförandet av detaljplanen för Rankhus kan antas medföra betydande miljöpåverkan.</p> <p>Detta mot bakgrund mot, primärt de stora markområden som tas i anspråk för planens genomförande vilket får en mängd olika stora effekter på miljön. Vidare återfinns ett antal kulturminnen och bevaransvärda naturmiljöer inom planområdet som även på grund av såväl mängd och dignitet motiverar en miljöbedömning.</p> <p>Planens närhet till riksintressen och dess potentiella gränsöverskridande påverkan motiverar även det till att en miljöbedömning behövs.</p> <p>Bedömningen är därmed sammantaget att en miljöbedömning ska genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram för detaljplanen.</p>	
Hänvisning till bilaga i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: Bilaga 2: 2 a-b samt 3 c Bilaga 4: 1 a-b, e samt 2 b	

Hantering

Behovsbedömningen har genomförts av kommunens sakkunniga tjänstemän utifrån tillgängligt kunskapsunderlag. Följande tjänstemän har varit delaktiga under arbetet: *Theodor Andréén, Planarkitekt, Åsa Bergström, Miljöchef, Maria Elfström, Kommunekolog, Sofie Lagerlöf, Gissamordnare(utbildad arkeolog).*

Vid bedömningen av om genomförandet av en detaljplan ska antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen ge den eller de länsstyrelser, kommuner och andra myndigheter som berörs av detaljplanen tillfälle att yttra sig i enlighet med [6 § mkb-förordningen](#). Samråd har genomförts med *Länsstyrelsen i stockholm under juni och juli månad 2017.*

Kommunens bedömning i frågan om en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska, enligt [6 § mkb-förordningen](#), göras tillgängligt för allmänheten. Det krav uppfylls genom att denna behovsbedömning samt miljökonsekvensbeskrivning sänds ut för samråd i samband med detaljplaneförslaget.

Referenser

Boverket (2006). Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen – en vägledning. Boverket.

Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar (SFS 2014:24)

Kulturmiljölagen (1988:950) (SFS 2014:694)

Jordabalk (1970:994) (SFS 2015:419)

Miljöbalken (1998:808) (SFS 2014:713)

Naturvårdsverket (2009). Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program.

Utgåva 1. Naturvårdsverket.

NFS 2009:1. Naturvårdsverkets allmänna råd om miljöbedömningar av planer och program [till 6 kap. miljöbalken samt förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar]. Naturvårdsverkets författningssamling.

Plan- och bygglagen (2010:900) (SFS 2014:477)

Proposition 2003/04:116